

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΚΜΗΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (717-1025)

- **Στα χρόνια της δυναστείας των Ισαύρων (ή Συριακής Δυναστείας) (717-802)** στο Βυζάντιο παρουσιάστηκαν δύο προβλήματα:
 - Αντιπαράθεση με επίκεντρο τη λατρεία των εικόνων (εικονομαχία, 726-842).
 - Πόλεμοι με τους Βουλγάρους και τους Άραβες.
- **Στα χρόνια του Μιχαήλ Γ΄ (842-867):**
 - Τερματίστηκε η διαμάχη για τις εικόνες.
 - Άρχισε να ισχυροποιείται το κράτος.
 - Η οικονομία άρχισε να αναπτύσσεται.
 - Εκχριστιανίστηκαν οι Μοραβοί (Σλάβοι) (863) και οι Βούλγαροι (864).
 - Τη στρατιωτική δύναμη του Βυζαντίου αυτή την εποχή εκφράζουν τα ακριτικά τραγούδια.
- **Στα χρόνια της Μακεδονικής Δυναστείας (867-1056)** το Βυζάντιο φθάνει στο απόγειο της δύναμής του. Έχει στρατιωτικές επιτυχίες και επεκτείνει τα σύνορά του, χάρη:
 - Στη σταθερότητα της κεντρικής εξουσίας.
 - Στην οικονομική υπεροχή της Κωνσταντινούπολης.
 - Στην κυριαρχία της αριστοκρατίας των πόλεων.
 - Στην αναδιοργάνωση του στρατού.

Ακόμη

- Στην **οικονομία** και στην **κοινωνία**:
 - Αναπτύσσεται το εμπόριο και η βιοτεχνία.
 - Αυξάνεται ο πληθυσμός και η αγροτική παραγωγή.
 - Προστατεύονται οι αγρότες από τους μεγάλους γαιοκτήμονες.

I. ΠΑΓΙΩΣΗ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

1. Η διαμόρφωση της μεσαιωνικής ελληνικής βυζαντινής αυτοκρατορίας

Όροι – κλειδιά

Σταθεροποίηση συνόρων – στρατιωτική αντεπίθεση – ενίσχυση ελληνικότητας – κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες – επέκταση θεμάτων – στρατιώτης-αγρότης – αύξηση πληθυσμού – κακώσεις – ανάπτυξη εμπορίου και βιοτεχνίας

Α. Παγίωση και επέκταση των αλλαγών

- **Αλλαγές** που απομάκρυναν το Βυζάντιο από τη ρωμαϊκή φυσιολογία του, τον 7ο αι.:
 - Η **ελληνική** έγινε η **επίσημη** γλώσσα του κράτους.
 - Οι ρωμαϊκοί **τίτλοι** αντικαταστάθηκαν από **ελληνικούς**.
- Στα χρόνια της δυναστείας των Ισαύρων (= Συριακής) (717-802) και του Αμορίου (802-867):
 - Οι παραπάνω **αλλαγές αποκρυσταλλώθηκαν** (σταθεροποιήθηκαν) και διαμορφώθηκε το **μεσαιωνικό ελληνικό Βυζαντινό κράτος**. Άλλες εξελίξεις στην περίοδο αυτή:

Εξωτερική πολιτική:

- Τα **σύνορα** μεταξύ Βυζαντίου και Χαλιφάτου (= κράτους των Αράβων) **σταθεροποιήθηκαν** στις παρυφές (όρια) της Μ. Ασίας και στη γραμμή Κιλικία – Κύπρος – Κρήτη.
- Στα μέσα του 9ου αι. άρχισε η βυζαντινή **αντεπίθεση στη Μ. Ασία**.
- Στα **Βαλκάνια**:
 - ❖ Το Βυζάντιο αντιμετώπισε με **επιτυχία** τη **βουλγαρική απειλή**.
 - ❖ Το Βυζάντιο άρχισε να **αφομοιώνει** τους Σλάβους.

Εσωτερική πολιτική:

- Ενισχύθηκε ο **ελληνικός χαρακτήρας** της αυτοκρατορίας.
- **Περιορίστηκε** η χρήση της **λατινικής** γλώσσας.
- **Οργανώθηκαν** καλύτερα οι **κεντρικές υπηρεσίες** του κράτους.
- Ο θεσμός των **θεμάτων επεκτάθηκε** σε όλη τη Μ. Ασία και στα Βαλκάνια.
- Ο **στρατηγός** (= διοικητής θέματος) συχνά γινόταν **επικίνδυνος** για την κεντρική εξουσία.
- Στην ύπαιθρο κυριάρχησε η **μικρή και μεσαία αγροτική ιδιοκτησία**.

β. Ανάκαμψη της οικονομίας

- Πρώτες ενδείξεις οικονομικής ανάκαμψης στα χρόνια του Κωνσταντίνου Ε΄ (741-775).
 - Ο **πληθυσμός** του Βυζαντίου **αυξάνεται** σημαντικά.
 - Αυξάνονται τα κρατικά **έσοδα**.
 - Αναπτύσσεται το **εμπόριο** και η **βιοτεχνία**.
- Ο χαρακτήρας της οικονομίας, ωστόσο, παραμένει κυρίως **αγροτικός**.
- Η κατάσταση και οι ανάγκες της βυζαντινής οικονομίας στις αρχές του 9ου αι. φαίνονται στις **κακώσεις (= οικονομικά μέτρα)** του Νικηφόρου Α΄ (802-811), που είχαν ως στόχο την ανάκαμψη του εμπορίου και την αύξηση των εσόδων του κράτους.

Ερωτήσεις

Βιβλίο, σελ. 33.

Επιπλέον:

1. Ποιες αλλαγές του 7^{ου} αι. συνέβαλαν στη διαμόρφωση του βυζαντινού κράτους ως ελληνικού;
2. Ποιες είναι οι εξελίξεις στην εξωτερική πολιτική στην περίοδο 717-867;
3. Ποιες είναι οι εξελίξεις στην εσωτερική πολιτική στην περίοδο 717-867;
4. Ποια στοιχεία αποδεικνύουν την οικονομική ανάκαμψη στα χρόνια του Κωνσταντίνου Ε΄ (741-775);
5. Πού απέβλεπαν (= τι στόχο είχαν) οι κακώσεις (= οικονομικά μέτρα) που πήρε ο Νικηφόρος Α΄;